T001 A HÀM I 74-Bát Nê Hoàn Q.thượng

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

859 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I

SOÁ 6

KINH BAÙT-NEÂ-HOAØN1 Haùn dòch: Voâ Danh

QUYEÅN THÖÔÏNG2

Nghe nhö vaày3: Moät thôøi Phaät du hoùa taïi nuùi Dieâu4, thuoäc thaønh Vöông xaù, cuøng chuùng Ñaïi Tyø-kheo moät ngaøn hai traêm naêm möôi ngöôøi. Baáy giôø vua A-xaø-theá nöôùc Ma-kieät, cuøng vôùi nöôùc Vieät-kyø khoâng hoøa thuaän. Nhaø vua taäp hoïp quaàn thaàn cuøng baøn baïc: “Nöôùc Vieät-kyø caäy mình giaøu coù, daân chuùng ñoâng ñuùc, ñaát ñai phì nhieâu, laïi coù nhieàu chaâu baùu neân khoâng chòu thaàn phuïc ta. Vaäy haõy ñem binh chinh phaït nöôùc aáy.” Trong soá caùc baäc Hieàn thieän cuûa nöôùc Ma-kieät coù moät ñaïi thaàn teân Vuõ-xaù voán thuoäc chuûng toäc Phaïm chí. Vua A-xaø-theá sai oâng ñeán ñaûnh leã ra maét Ñöùc Phaät, kính hoûi thaêm tin töùc, Ngaøi ngoài ñöùng coù nheï nhaøng khoâng, ñi laïi coù khoûe maïnh khoâng, ñöùc hoùa ngaøy coù caøng toát ñeïp khoâng vaø thöa: “Vua A-xaø-theá cuûa nöôùc Ma-kieät cuøng vôùi nöôùc Vieät-kyø coù söï hieàm khích, vua quan cuøng baøn luaän muoán ñem quaân sang ñaùnh nöôùc aáy, cuùi mong Ñöùc Chuùng Höïu5 coù lôøi gì daïy baûo chaêng?” Ñaïi thaàn Vuõ-xaù vaâng meänh vua, lieàn cho naêm traêm coã xe, hai ngaøn ngöôøi ñi boä, hai ngaøn ngöôøi cöôõi ngöïa taát caû cuøng ñi ñeán nuùi Dieâu. Tôùi choã giaùp con ñöôøng nhoû Vuõ-xaù lieàn xuoáng xe ñi boä. Thaáy Ñöùc Phaät

1. Baûn Haùn, Baùt-neâ-hoaøn kinh, quyeån thöôïng, Ñoâng Taán, voâ danh dòch. Ñaïi I, No. 6 tr.176a-183b. Tham chieáu, Phaät Thuyeát Tröôøng A-haøm kinh, quyeån 2, Haäu Taàn Hoaèng thæ nieân Phaät-ñaø-da-xaù coïng Truùc Phaät Nieäm dòch, ‘Ñeä nhaát phaàn sô Du Haønh kinh Ñeä nhò’. Ñaïi I, No. 2(1) tr.11a-16b. 2. Baûn Haùn: Quyeån thöôïng kinh Baùt-neâ-hoaøn. 3. Nguyeân vaên: Vaên nhö thò . 4. Dieâu sôn ; No.1(2), Kyø-xaø-quaät sôn. Caùc teân rieâng phaàn lôùn gioáng nhö No.5. Xem caùc cht. lieân heä töø 47, soá hieäu 5 Kinh Phaät Baùt-neâ-hoaøn, quyeån thöôïng. 5. Chuùng Höïu ; phoå thoâng dòch laø Theá Toân.

hoan hyû, saéc dieän khieâm cung, töø toán; thaàn khí trang troïng, nhuùn nhöôøng, Vuõ-xaù lieàn vaùi chaøo ñuùng leã nghi roài quyø moïp maø baïch raèng: “Vua A-xaø-theá nöôùc Ma-kieät, sai con ñeán ñaûnh leã Ñöùc Phaät, cung kính hoûi thaêm tin töùc, Ngaøi ngoài ñöùng coù nheï nhaøng khoâng, ñi laïi coù khoûe maïnh khoâng, ñöùc hoùa ngaøy coù caøng toát ñeïp khoâng?” Ñöùc Phaät ñaùp: “Raát toát! Nhaø vua, daân chuùng trong nöôùc cuøng oâng thaûy ñeàu bình an chaêng?” Vuõ-xaù baïch: “Nhaø vua cuøng vôùi nöôùc Vieät-kyø coù ñieàu hieàm khích. Vua vaø caùc quan hoïp laïi baøn baïc: ‘Vì nöôùc aáy caäy mình giaøu coù, daân ñoâng, ñaát ñai phì nhieâu, saûn sanh ra nhieàu chaâu baùu, neân khoâng chòu thuaàn phuïc nöôùc Ma-kieät. Vì

vaäy vua nöôùc Ma-kieät muoán ñem quaân sang ñaùnh. Cuùi mong Ñöùc Phaät daïy baûo'." Ñöùc Phaät noùi vôùi vò ñaïi thaàn: "Ngaøy xöa, moät thôøi ta töøng du hoùa ôû nöôùc Vieät-kyø, döøng chaân nôi mieáu thaàn Chaùnh taùo6, thaáy daân chuùng nöôùc aáy ñeàu heát loøng tuaân theo leänh vua. Khi aáy ta lieàn noùi veà baûy phaùp trò nöôùc, laø con ñöôøng khoâng nguy vong. Neáu ai thöïc haønh ñöôïc, thì ngaøy caøng höng thònh, khoâng heà suy toån." Ñaïi thaàn Vuõ-xaù lieàn chaép tay baïch: "Con muoá n ñöôï c nghe baû y phaù p aá y vaø caù c h thöù c thi haø n h nhö theá naøo?" Ñöùc Phaät daïy: "Haõy laéng nghe!" Ñaùp: "Con xin thoï giaùo." Khi aáy, Hieàn giaû A-nan ñöùng phía sau quaït haàu Phaät. Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan: "Ngöôi coù nghe ngöôøi nöôùc Vieät-kyø thöôøng cuøng nhau tuï hoäi, baøn luaän veà chính söï, tu chænh phoøng bò ñeå töï thuû chaêng? Ñaùp:

6. Chaùnh taùo thaàn xaù ; trong baûn Paøli töông ñöông, Phaät ñaõ töøng giaûng baûy phaùp baát thoái cho ngöôøi Baït-kyø taïi thaàn mieáu Saørandada-cetiya. Xem cht.11, soá hieäu 5, sñd.

861 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I "Con coù nghe ngöôøi nöôùc hoï thöôøng cuøng nhau tuï hoäi ñeå baøn luaän veà chính söï, tu chænh phoøng bò ñeå töï thuû." Ñöùc Phaät daïy: "Neáu nhö vaäy thì nöôùc aáy khoâng theå suy thoaùi." "Ngöôi coù nghe ôû nöôùc Vieät-kyø, vua toâi thöôøng hoøa thuaän, trung thaønh vôùi traùch nhieäm, cuøng toân kính, cuùng döôøng nhau7 chaêng?" Thöa: "Con coù nghe vua toâi nöôùc aáy thöôøng hoøa thuaän, trung thaønh vôùi traùch nhieäm, cuøng toân kính, cuùng döôøng nhau." "Ngöôi coù nghe daân nöôùc Vieät-kyø cuøng nhau toân troïng phaùp luaät, khoâng chaáp nhaän nhöõng ñieàu khoâng ñaùng ñöôïc chaáp thuaän; khoâng daùm traùi phaïm chaêng8?" Ñaùp: "Con nghe daân chuùng nöôùc aáy toân troïng luaät phaùp, khoâng chaáp nhaän nhöõng ñieàu khoâng ñaùng ñöôïc chaáp thuaän; khoâng daùm traùi phaïm." "Ngöôi coù nghe daân nöôùc Vieät-kyø kính caån giöõ ñuùng leã, nam nöõ soáng rieâng bieät, lôùn nhoû kính nhöôøng laãn nhau chaêng?" Ñaùp: "Con coù nghe daân nöôùc Vieät-kyø kính caån giöõ ñuùng leã, nam nöõ soáng rieâng bieät, lôùn nhoû kính nhöôøng laãn nhau." "Ngöôi coù nghe daân nöôùc Vieät-kyø hieáu thuaän ñoái vôùi cha meï, toân troïng sö tröôûng, luoân nghe lôøi daïy baûo cuûa caùc baäc tröôûng thöôïng chaêng?" Ñaùp: "Con coù nghe daân nöôùc aáy hieáu thuaän ñoái vôùi cha meï, toân kính sö tröôûng, luoân nghe lôøi daïy baûo cuûa caùc baäc tröôûng thöôïng." "Ngöôi coù nghe daân nöôùc Vieät-kyø vaâng theo pheùp trôøi, noi theo pheùp ñaát, kính sôï quyû thaàn, kính thuaän boán muøa chaêng?" Thöa: "Con coù nghe daân nöôùc aáy vaâng theo pheùp trôøi, noi theo pheùp ñaát, kính sôï quyû thaàn, kính thuaän boán muøa."

7.

Haùn: chuyeån töông thöøa duïng . Xem cht.11, soá hieäu 5, sñd.

8.

Haùn: voâ thuû voâ nguyeän . Xem cht.12, sñd.: nt.

"Ngöôi coù nghe daân nöôùc Vieät-kyø toân thôøø ñaïo ñöùc, trong nöôùc coù caùc baäc Sa-moân, A-la-haùn9 hoaëc chö vò aáy töø boán phöông ñeán thì luoân cuùng

döôøng y phuïc, thöùc aên uoáng, giöôøng naèm vaø thuoác chöõa beänh chaêng?” Thöa: “Con coù nghe daân nöôùc aáy kính thôø ñaïo ñöùc, trong nöôùc coù caùc baäc Sa-moân, A-la-haùn, hoaëc chö vò aáy töø boán phöông ñeán thì luoân cuùng döôøng y phuïc, thöùc aên uoáng, giöôøng naèm vaø thuoác chöõa beänh.” Ñöùc Phaät daïy: “Phaøm nöôùc naøo thöïc haønh baûy phaùp naøy, thì khoù laøm cho hoï nguy khoán ñöôïc.” Vuõ-xaù thöa: “Neáu daân nöôùc Vieät-kyø thöïc haønh ñöôïc moät phaùp thoâi thì haõy coøn khoâng theå coâng phaù noåi, huoáng chi laø thöïc haønh ñuû baûy phaùp aáy.” Vuõ-xaù laïi thöa: “Vì vieäc nöôùc quaù beà boän neân con xin caùo töø.” Ñöùc Phaät baûo: “OÂng neân bieát thôøi.” Vuõ-xaù lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñaûnh leã Ñöùc Phaät roài ra ñi. Baáy giôø Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan, haõy baùo cho caùc Tyø-kheo ôû trong nuùi Dieâu bieát, taát caû taäp hoïp taïi giaûng ñöôøng. Hieàn giaû A-nan lieàn trieäu taäp ñoâng ñuû caùc Tyø-kheo taïi giaûng ñöôøng. Ñaïi chuùng cung kính ñaûnh leã Ñöùc Phaät roài ngoài sang moät beân. Ñöùc Phaät daïy: “Naøy caùc Tyø-kheo! Haõy nghe ta noùi, haõy kheùo suy nghó, laõnh hoäi.” Taát caû Tyø-kheo ñeàu baïch: “Chuùng con xin thoï giaùo.” Ñöùc Phaät daïy: “Tyø-kheo coù baûy giaùo phaùp thì Chaùnh phaùp khoâng suy thoaùi. Nhöõng gì laø baûy? “1. Thöôøng xuyeân tuï hoäi ñeå tuïng giaûng kinh ñaïo, khoâng ñöôïc bieáng nhaùc.

9. Haùn: ÖÙng chôn , töù c A-la-haùn.

863 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I “2. Phaûi hoøa thuaän, trung chaùnh, daïy baûo laãn nhau, cuøng toân kính, cuùng döôøng nhau. “3. Khoâng chaáp nhaän nhöõng ñieàu khoâng ñaùng ñöôïc chaáp thuaän; vui thích ôû nhöõng nôi choán thanh vaéng10. “4. Phaûi döùt boû daâm duïc, lôùn nhoû coù thöù töï, ñoái xöû nhau ñuùng leã. “5. Phaûi laáy loøng töø hieáu kính thôø caùc baäc Sö tröôûng, nghe lôøi daïy baûo. “6. Phaûi phuïng thôø giôùi phaùp, kính sôï kinh giôùi, tu taäp phaïm haïnh. “7. Phaûi tuaân theo ñaïo phaùp, cuùng döôøng Thaùnh chuùng, khai môû cho keû môùi tu hoïc. Ngöôøi ñeán hoïc, phaûi cung caáp y phuïc, thöùc aên uoáng, giöôøng naèm cuøng thuoác chöõa beänh cho hoï. “Ñoù laø baûy phaùp coù theå laøm cho Chaùnh phaùp ñöôïc truï laâu daøi. “Laïi nöõa, Tyø-kheo coù baûy ñieàu caàn phaûi giöõ gìn thì Chaùnh phaùp khoâng suy thoaùi. Phaûi kheùo suy tö, thöïc haønh: “1. Giöõ söï thanh tònh, khoâng öa thích caùc phaùp höõu vi11. “2. Giöõ söï voâ duïc, khoâng tham lôïi döôõng. “3. Giöõ nhaãn nhuïc, khoâng coù tranh tuïng. “4. Giöõ haïnh Khoâng12, khoâng vaøo choã ñoâng ngöôøi. “5. Giöõ phaùp yù, khoâng khôûi caùc töôûng. “6. Giöõ nhaát taâm, toïa thieàn, ñònh yù. “7. Giöõ söï kieäm öôùc, aên maëc giaûn dò, laáy coû laøm giöôøng. “Baûy phaùp nhö vaäy, coù theå laøm cho Chaùnh phaùp ñöôïc truï laâu daøi. “Laïi nöõa, naøy caùc Tyø-kheo, coù baûy ñieàu cung kính thì Chaùnh phaùp khoâng bò suy thoaùi. Phaûi kheùo suy nieäm, thöïc haønh: “1. Kính Phaät, haõy kheùo ñem taâm leã baùi, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc. “2. Kính phaùp, chí ôû nôi yù ñaïo, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc.

10.

Sôn traïch .

11.
Haù n; baá t laïc höõu vi , khoân g ham thích nhöõng hoaït ñoäng theá tuïc; Paøli:
na kammaøraømaø bhavissanti.
12.
Haù n: khoâng haï nh ; coù leõ chæ A-lan-nhaõ haïnh, töùc thích soáng trong röøng thanh vaéng; Paøli: bhikkhuø na saígaòikaøraømaø bhavissanti, neáu caùc Tyø-kheo khoâng thích quaàn tuï.
“3. Kính chuùng Taêng, vaâng theo lôøi daïy, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc. “4. Kính troïng söï tu hoïc, kính thôø ngöôøi trì giôùi, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc. “5. Kính troïng nhöõng ñieàu hieåu bieát, kính thôø nhöõng vò giaûng daïy, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc. “6. Kính troïng söï thanh tònh, voâ duïc, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc. “7. Kính troïng thieàn ñònh, doác thöïc haønh vieäc ngoài thieàn, tónh laëng, khoâng nöông töïa vaøo ñaâu khaùc. “Haønh baûy phaùp nhö vaäy thì Chaùnh phaùp coù theå ñöôïc truï laâu daøi. “Laïi nöõa, Tyø-kheo coù baûy thöù taøi saûn13, khieán cho Chaùnh phaùp khoâng suy thoaùi, phaûi kheùo nhôù nghó, thöïc haønh: “1. Phaûi coù tín taâm, thaáy bieát ñieàu chaân chaùnh thì vui möøng. “2. Phaûi coù giôùi phaùp, thaän troïng giöõ gìn, khoâng phaïm. “3. Phaûi coù taâm xaáu hoå, quyeát söûa ñoåi loãi laàm, töï hoái haän veà ñieàu sai quaáy ñaõ vaáp phaûi. “4. Phaûi coù taâm hoå theïn, noùi vaø laøm phaûi phuø hôïp. “5. Phaûi gaéng hoïc hoûi ñeå hieåu bieát, ñoïc tuïng khoâng nhaøm chaùn. “6. Phaûi coù trí tueä ñeå söï haønh hoùa ñaït ñeán choã saâu xa, vi dieäu. “7. Phaûi boá thí giaùo phaùp, chôù mong ñöôïc moïi ngöôøi kính laïy. “Thöïc haønh baûy phaùp nhö vaäy, thì Chaùnh phaùp coù theå ñöôïc truï laâu daøi. “Laïi nöõa, Tyø-kheo coù baûy phaùp giaùc yù14 thì Chaùnh phaùp khoâng suy

13. Thaát taøi , hay thaát Thaùnh taøi. Ñoái chieáu Paøli: satta-ariya-dhanaøni: bhikkhuø saddhaø bhavissanti (Tyø-kheo coù tín),... hirimanaø (coù taøm),... ottappì (coù quyù),... bahussutaø (ña vaên),... aøraddhaviriyaø (coù tinh caàn nghò löïc),... upatthitassatì (an truï chaùnh nieäm),... paóóaøvanto (coù trí tueä). 14. Thaát giaùc yù (töùc Thaát giaùc chi , hay Boà-ñeà phaàn): 1. Chí nieäm giaùc yû ; 2. Phaùp giaûi giaùc yû ; 3. Tinh taán giaùc yû ; 4. AÙi hyû giaùc yû ; 5. Nhaát höôùng giaùc yû ; 6. Duy ñònh giaùc yû ; 7. Haønh hoä giaùc yû . Ñoái chieáu baûn Paøli: sattasambojjhaígaø: bhikkhuø satisambojjhaígaö bhaøvessanti (Tyø-kheo tu taäp nieäm giaùc chi);... dhamma

865 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I thoaùi, phaûi kheùo nhôù nghó, thöïc haønh: “1. Chí nieäm giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, tòch tónh, phaân taùn yù15. “2. Phaùp giaûi giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, xaû, phaân taùn yù. “3. Tinh taán giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, xaû, phaân taùn yù. “4. AÙi hyû giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, xaû, phaân taùn yù. “5. Nhaát höôùng giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, xaû, phaân taùn yù. “6. Duy ñònh giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, xaû, phaân taùn yù. “7. Haønh hoä giaùc yù, thanh tònh khoâng daâm, xaû, phaân

taùn yù. “Thöïc haønh baûy phaùp nhö vaäy, coù theå laøm cho Chaùnh phaùp ñöôïc truï theá laâu daøi. “Laïi nöõa, Tyø-kheo coù baûy ñieàu caàn phaûi bieát16, thì Chaùnh phaùp ñöôïc truï theá laâu daøi, phaûi kheùo nhôù nghó, thöïc haønh: “1. Phaûi hieåu bieát veà giaùo phaùp, ñoái vôùi möôøi hai boä kinh cuûa Phaät, phaûi thoï trì, tuïng ñoïc thaät kyõ. “2. Phaûi hieåu bieát veà yù nghóa, caàu caùc phaùp ñeå môû mang trí hueä, hieåu roäng choã coát yeáu. “3. Phaûi hieåu bieát veà thôøi gian, hoaøn caûnh luùc naøo neân tuïng kinh, luùc naøo ñi kinh haønh, luùc naøo tham thieàn, luùc naøo naèm nghæ, ñöøng xaùo troän thôøi bieåu. “4. Phaûi töï tri, ñaõ hoäi nhaäp neûo haønh hoùa ñuùng phaùp nhieàu hay ít, saâu hay caïn, ñaõ thaønh thuïc hay môùi thöïc taäp, quyeát chí ngaøy moät tieán boä. “5. Phaûi bieát tieát cheá, chôù tham lam caùc vaät duïng toát ñeïp, phaûi bieát thích nghi thaân, ñieàu ñoä trong vieäc aên uoáng, ñöøng ñeå thaân mình bò beänh. “6. Bieát roõ veà caùc chuùng. Khi ñi vaøo choã nhöõng chuùng Tyø-kheo,

vicayasambojjhaígaö (traïch phaùp giaùc chi);... viriyasambojjhaígaö (tinh taán giaùc chi);... pìtisambojjhaígaö (hyû giaùc chi);... passaddhisambojjhaígaö (khinh an giaùc chi);... amaødhisambojjhaígaö (chaùnh ñònh giaùc chi),... upekkhaøsambojjhaígaö...(xaû giaùc chi). 15. Nguyeân Haùn: (...) tòch tónh, phaân taùn yù; No.1(10) kinh Thaäp thöôïng: y voâ duïc, y tòch dieät, y vieãn ly. 16. Tham chieáu, No.26(1) Trung A-haøm “Thieän Phaùp kinh”; No.27 Thaát Tri kinh; Paøli: A.vii. 64 Dhamaóóuø.

Phaïm chí, Thaùnh nhaân, Quaân töû vaø ñaùm ñoâng daân chuùng, phaûi bieát phaân bieät bieát choã naøo ñaùng cung kính, choã naøo neân ñöùng, choã naøo neân ngoài, choã naøo neân im laëng, choã naøo neân noùi naêng. “7. Bieát veà ngöôøi. Haõy quaùn veà choã toát ñeïp, xem xeùt yù chí, khaû naêng cuûa töøng ngöôøi, theo ñaáy maø khuyeán khích, daãn daét, khieán moïi ngöôøi ñeàu bieát ñöôïc choã giaùo hoùa cuûa baäc Thaùnh. “Thöïc haønh baûy phaùp nhö vaäy, coù theå laøm cho Chaùnh phaùp ñöôïc truï laâu daøi. “Laïi nöõa, Tyø-kheo coù baûy ñieàu suy töôûng17, khieán cho Chaùnh phaùp khoâng suy thoaùi, phaûi kheùo laõnh hoäi, thöïc haønh: “1. Nhôù nghó veà kinh saùch ñaïo phaùp, nhö ngöôøi töôûng nhôù veà cha meï. Cha meï sanh con, lo laéng cöïc nhoïc caû moät ñôøi, nhöng Chaùnh phaùp thì cöùu ñoä ngöôøi trong voâ soá ñôøi, ñöa con ngöôøi thoaùt khoûi sanh töû. “2. Nhôù nghó veà cuoäc soáng cuûa con ngöôøi, chaúng ai laø chaúng khoå. Lo nghó veà vôï con trong gia ñình mình, cheát roài moãi ngöôøi ly taùn moät ngaû, chaúng bieát ñoïa laïc nôi naøo. Neáu thaân ta coù toäi thì quyeán thuoäc cuõng khoâng theå cöùu. Bieát noù laø voâ thöôøng, neân nhôù nghó nhö vaäy maø haønh ñaïo. “3. Nhôù nghó veà söï tinh taán, phaûi khieán cho thaân, khaåu, yù luoân ñoan nghieâm thì giöõ ñaïo khoâng khoù khaên. “4. Nhôù nghó ñeán söï khieâm cung, khoâng töï kieâu, töï ñaïi, phaûi vaâng theo söï chæ baûo cuûa baäc minh trieát, kính thuaän lôøi raên daïy tröôùc ñaây chöa ñöôïc nghe, vì ñaáy laø do loøng töø bi maø chæ daïy. “5. Nhôù nghó veà söï haøng phuïc taâm yù, khoâng chaïy theo saùu tình, neân cheá ngöï ba ñoäc tham daâm, giaän döõ, si meâ, khoâng taïo taø haïnh. “6. Nhôù nghó bieát trong thaân, toaøn laø ñoà xuù ueá, chæ laø hôi laïnh maùu noùng, coù gì ñeå tham ñaém. “7. Nhôù nghó veà vieäc töï

quaùn saùt. Thaân hình nhö ñaát buïi, nghó raèng noù coù theå cheát vaøo moät ngaøy naøo ñoù, keå töø môùi taïo döïng trôøi ñaát, maïng soáng con ngöôøi töø xöa ñeán nay, khoâng ai laø khoâng cheát. Theá gian nhö moäng, nhìn thaáy söï vaät ñaùng yeâu, ñaâu bieát raèng noù chæ nhö söï bieán hoùa, khi tænh ngoä môùi roõ laø khoâng. Neân bieát ñoù laø huyeàn aûo, ñöøng ñeå con maét mình bò ñaùnh löøa. “Thöïc haønh baûy phaùp nhö vaäy thì Chaùnh phaùp ñöôïc truï laâu daøi.

17. Thaát duy . Baûn Paøli coù satta-saóóaø, baûy töôûng, nhöng noäi dung hôi khaùc.

867 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I “Laïi nöõa, naøy caùc Tyø-kheo, coù saùu phaùp toân troïng18 neân kheùo nhôù nghó, thöïc haønh, thì Chaùnh phaùp coù theå ñöôïc truï laâu daøi. “1. Tu taäp veà thaân vôùi taâm töø aùi19; thöïc haønh troïng nhieäm naøy, thaûy ñeàu laáy söï thanh tònh hoøa hôïp cuûa Thaùnh, baèng söï hoøa kính, maø ñoái söû vôùi nhöõng baïn ngöôøi cuøng hoïc, ñoaøn keát khoâng tranh caõi, cuøng xaây döïng laãn nhau, cuøng giöõ gìn ñaïo haïnh20. “2. Tu taäp thieän haønh cuûa mieäng21 maø khôûi taâm töø aùi. “3. Tu taäp veà yù, maø khôûi taâm töø aùi. “4. Thoï nhaän ñöôïc caùc thöù y phuïc, thöùc aên uoáng bình baùt vaø nhöõng vaät duïng khaùc moät caùch ñuùng phaùp22 khoâng neân tieác cuûa, che giaáu. “5. Giöõ giôùi khoâng phaïm, khoâng vi phaïm giôùi thì môùi coù theå daïy ngöôøi ñöôïc. “6. Baèng chaùnh kieán ñeå thaønh töïu söï xuaát yeáu23 ñeå ra khoûi sinh töû, chaám döùt khoå ñau, ñaït ñöôïc tri kieán roát raùo. Thöïc haønh troïng nhieäm naøy, thaûy ñeàu laáy söï thanh tònh hoøa hôïp cuûa Thaùnh, baèng söï hoøa kính, maø ñoái xöû vôùi nhöõng baïn ngöôøi cuøng hoïc, ñoaøn keát khoâng tranh caõi, cuøng xaây döïng laãn nhau, cuøng giöõ gìn ñaïo haïnh24. “Laïi nöõa, Tyø-kheo phaûi thöôøng yeâu taát caû coân truøng, cho ñeán ñoái vôùi con truøng, con kieán, cuõng phaûi theå hieän taâm töø. Ñoái vôùi söï cheát cuûa

18. Luïc troïng phaùp , thöôøng goïi laø phaùp Luïc hoøa, hay Saùu phaùp hoøa kænh. Tham chieáu, No.1(10) Tröôøng A-haøm, “10. Thaäp Thöôïng kinh” muïc saùu thaønh phaùp; Paøli: cha saøraøònìyaø dhammaø, saùu phaùp khaû nieäm, caàn ghi nhôù. 19. Haùn: tu thaân dó khôûi töø taâm , nghóa laø, luoân luoân coù thaùi ñoä hay cöû töø aùi ñoái vôùi baïn ñoàng tu; Paøli: mettaö kaøyakammaö, thaân haønh töø, hay thaân nghieäp töø aùi. 20. Xem cht.22. 21. Tu khaåu thieän haønh dó khôûi töø taâm ; Paøli: metteö vacìkammaö paccupaæaæhaøpenti, xöû söï khaåu nghieäp töø hoøa vôùi baïn ñoàng tu. 22. Haùn: vò sôû kieán phaùp teá ; tham chieáu No.1(10) Tröôøng A-haøm “10 Thaäp Thöôïng kinh” muïc saùu thaønh phaùp. Tham chieáu Paøli: labhaø dhammikaø dhamma-laddhaø... 23. Ñaéc xuaát chaùnh yeáu ; xuaát yeáu hay xuaát ly; Paøli: nissaraòìya. 24. Noùi veà yù nghóa cuûa saùu troïng phaùp, tham chieáu No.1(10): Danh vieát troïng phaùp, khaû kính khaû troïng, hoøa hôïp ö chuùng, voâ höõu tranh tuïng, ñoäc haønh voâ taïp ; Paøli: ayaö pi dhammo saøraòìyo piyakaraòo garukaraòo saígahaøya avivaødaøya.

con ngöôøi phaûi neân buoàn thöông. Keû aáy ñöôïc laøm ngöôøi, neáu khoâng hieåu bieát veà ñaïo thì chæ khieán caû nhaø khoùc loùc, cuõng chaúng roõ khi cheát roài, thaàn thöùc ñi veà ñaâu? Chæ coù ngöôøi ñaéc ñaïo môùi coù theå bieát ñöôïc vieäc aáy. Ñöùc Phaät vì moïi ngöôøi cho neân môùi giaûng giaûi roõ trong kinh phaùp. Vaäy kinh khoâng theå khoâng hoïc, ñaïo khoâng theå khoâng haønh. Trong thieân haï coù nhieàu ñaïo, chæ coù Vöông ñaïo laø lôùn. Phaät ñaïo nhö theá laø toái thöôïng. Ví nhö vaøi möôi ngöôøi cuøng nhau baén vaøo moät caùi ñích, coù ngöôøi baén truùng tröôùc, coù ngöôøi baén truùng sau, cöù baén lieân tuïc khoâng döøng nghæ thì chaéc chaén seõ truùng ñích. “Laïi nhö caùc doøng nöôùc trong trôøi ñaát luoân chaûy khoâng ngöøng, thaûy ñeàu ñoå veà bieån. Tyø-kheo cuõng nhö vaäy, haønh ñaïo khoâng ngöøng nghæ, seõ ñaït ñöôïc giaûi thoaùt. “Ñuùng nhö giaùo phaùp cuûa Ñöùc Phaät maø cuøng toân kính cuùng döôøng laãn nhau. Tuïng ñoïc lôøi Phaät daïy; tuøy thôøi maø khuyeân baûo nhau. Boán chuùng ñeä töû chæ daïy laãn nhau. Nhö vaäy kinh giaùo cuûa Phaät coù theå ñöôïc toàn taïi laâu daøi. Baáy giôø, Phaät baûo Hieàn giaû A-nan cuøng ñi ñeán xoùm Ba-lieân- phaát . Hieàn giaû lieàn vaâng lôøi. Ñöùc Phaät thu xeáp y baùt, ñi qua thaønh 25

Vöông xaù, môùi ñöôïc nöûa ñöôøng, Ngaøi boãng döøng chaân nôi vöôøn vua26. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Taát caû haõy laéng nghe! Ngöôøi haønh ñaïo phaûi bieát roõ veà Boán ñeá. Phaøm ngöôøi khoâng bieát roõ veà Boán ñeá neân maõi troâi laên, qua laïi trong sanh töû, chaúng khi naøo döøng. Vì vaäy, ta muoán môû mang taâm yù cho caùc ngöôi. Nhöõng gì laø boán? “1. Bieát khoå cuûa khoå. Ñoù laø chaân ñeá. “2. Khoå do taäp maø sanh. Ñoù laø chaân ñeá. “3. Söï dieät taän taäp khôûi cuûa khoå. Ñoù laø chaân ñeá. “4. Con ñöôøng ñöa ñeán dieät taän taäp khôûi cuûa khoå. Ñoù laø chaân ñeá.27 “Ñoái vôùi khoå maø khoâng nhaän bieát roõ neân môùi troâi giaït maõi trong neûo sanh töû khoâng döøng. Vaäy neân phaûi bieát roõ veà khoå ñeá. Khoå: sanh laø

25. Ba-lieân-phaát aáp ; No.1(2) sñd.: Ba-laêng-phaát thaønh Paøli: Paøæaliputta.
26. Vöông vieân ; No.1(2) sñd.: Truùc vieân; Paøli: Veôuvana. Khu röøng truùc noåi tieáng ôû Ma-kieät-ñaø (Magadha). 27. Boán thaùnh ñeá: 1, Tri khoå khoå ; 2. Khoå do taäp sanh ; 3. Khoå taäp taän dieät ; 4. Khoå taäp taän thoï ñaïo
.

869 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I khoå, giaø laø khoå, beänh laø khoå, cheát laø khoå, öu saàu buoàn böïc laø khoå, yeâu thöông maø xa lìa laø khoå, mong caàu maø chaúng ñaït ñöôïc laø khoå. Noùi toùm laïi, naêm thaïnh aám laø khoå28. “Ñaõ bieát roõ veà khoå nhö vaäy roài thì coù theå ñoaïn tröø taäp khôûi töùc laø aùi. Ñoù goïi laø ñöôïc con maét29, cho ñeán heát ñôøi naøy veà sau khoâng coøn khoå nöõa. Bôûi vì taäp laø do töø aùi; ñaïo ñeá laø con ñöôøng ñöa ñeán dieät taän taäp khôûi cuûa khoå; coù con maét ñeå thaáy phaùp, chöùng phaùp, söï sanh ñaõ döùt, ñôøi sau khoâng coøn thoï sanh. Ñaõ thaáy chaân ñeá lieàn ñaït ñöôïc ñaïo nhaõn, khoâng coøn trôû laïi neûo sanh töû, con ñöôøng daøi aáy ñaõ vónh vieãn chaám döùt. Nhö vaäy, naøy Tyø-kheo, laïi coøn phaûi bieát laø ñaïo coù ñöôïc taùm

haïnh30. Nhöõng gì laø taùm? “1. Chuyeân taâm thoï trì kinh phaùp cuûa Phaät. “2. Boû aùi duïc, khoâng tranh caõi vôùi theá gian. “3. Troïn ñôøi khoâng laøm caùc vieäc saùt sinh, troäm caép, daâm duïc. “4. Khoâng ñöôïc löøa doái, dua nònh, chöûi maéng. “5. Khoâng ñöôïc ganh gheùt, tham lam, keo kieät, baát tín. “6. Nhôù nghó ñeán söï voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ31. “7. Quaùn trong thaân ngöôøi toaøn laø caùc thöù xuù ueá, dô nhôùp. “8. Khoâng tham ñaém veà thaân maïng, bieát raèng cuoái cuøng laø trôû veà vôùi ñaát buïi. “Caùc vò Phaät thôøi quaù khöù ñeàu thaáy roõ veà Boán ñeá naøy. Caùc vò Phaät thôøi vò lai cuõng thaáy roõ Boán ñeá aáy. Nhöõng ai tham luyeán vieäc aân aùi, nhaø cöûa, cuøng öa thích veà tuoåi thoï, vinh hoa phuù quyù cuûa theá gian, cuoái cuøng khoâng theå ñaït ñöôïc giaûi thoaùt. Ñaïo do taâm sanh. Taâm thanh tònh thì ñaït ñöôïc ñaïo. Tieáp theo, giöõ taâm ñoan chaùnh, khoâng phaïm naêm giôùi seõ ñöôïc sanh leân coõi Trôøi. Thöù nöõa laø tin ñaïo, thích hoïc kinh phaùp, veà sau coù theå ñöôïc laøm ngöôøi. Neáu muoán ñoaïn tuyeät caùc coõi aùc laø ñòa nguïc, suùc sanh, ngaï quyû thì phaûi nhaát taâm phuïng haønh kinh giôùi.

28. Nguõ thaïnh aám khoå : naêm thaïnh aám töùc naêm thuû uaån (Paøli: paóca upaødaønakkhamdhaø). 29. Haùn: ñaéc nhaõn , töùc coù ñöôïc con maét thaáy phaùp; Paøli: dhamma-cakkhuö paæilabhati. 30. Baùt haïnh . Chính xaùc phaûi laø taùm chi (Paøli: aæaæhaígika), nhöng noäi dung ñöôïc neâu trong ñaây khoâng cuøng noäi dung vôùi taùm chi thöôøng ñöôïc bieát. 31. Nguyeân Haùn: phi thaân .

“Nay Phaät vì moïi ngöôøi trong theá gian, khieán hoï giaûi thoaùt khoûi sanh töû, neân khai môû chaùnh ñaïo. Nhöõng ngöôøi muoán hoïc ñaïo caàn phaûi suy tö ñuùng ñaén.” Phaät cuøng Hieàn giaû A-nan tröôùc tieân ñeán Ba-lieân-phaát, döøng chaân beân moät goác caây thaàn32 ôû ngoaøi thaønh. Caùc Phaïm chí, cö só nghe tin Ñöùc Phaät cuøng caùc ñeä töû ñeán, hoï ñeàu ra ngoaøi thaønh, muoán ñeán ñeå ñöôïc gaëp vaø cuùng döôøng Ñöùc Phaät. Coù ngöôøi mang chieáu, coù ngöôøi mang neäm, coù ngöôøi mang nöôùc vaø xaùch ñeøn cuøng ñi tôùi choã Ñöùc Phaät, cung kính ñaûnh leã roài ñöùng qua moät beân. Ñöùc Phaät noùi vôùi caùc Phaïm chí, cö só: “Con ngöôøi ôû theá gian, ham muoán duïc laïc, taâm yù buoâng lung thì coù naêm ñieàu hao toån: “1. Töï mình phoùng tuùng, taøi saûn ngaøy moät giaûm. “2. Töï mình phoùng tuùng laøm nguy haïi ñeán thaân, maát ñaïo. “3. Töï mình phoùng tuùng neân moïi ngöôøi khoâng kính neå, luùc cheát phaûi hoái haän. “4. Töï mình phoùng tuùng bò nhô danh, gaây tieáng xaáu, thieân haï ñeàu nghe. “5. Töï mình phoùng tuùng, khi cheát thaàn thöùc bò ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc. “Neáu ai haøng phuïc ñöôïc taâm, khoâng phoùng tuùng thì coù ñaày ñuû naêm ñieàu phöôùc ñöùc: “1. Töï mình bieát keàm cheá, giöõ gìn thì taøi saûn ngaøy moät taêng. “2. Töï mình bieát keàm cheá, giöõ gìn thì ñöôïc gaàn vôùi yù ñaïo. “3. Töï mình bieát keàm cheá, giöõ gìn thì moïi ngöôøi kính yeâu, khi cheát khoâng hoái haän. “4. Töï mình bieát keàm cheá, giöõ gìn thì ñöôïc tieáng toát, danh thôm, moïi ngöôøi ñeàu bieát. “5. Töï mình bieát keàm cheá, giöõ gìn thì khi cheát thaàn thöùc ñöôïc sanh leân coõi trôøi, caûnh giôùi phöôùc ñöùc. “Ngöôøi töï mình khoâng buoâng lung thì coù naêm ñieàu thieän aáy, phaûi luoân nhôù nghó.” Ñöùc Phaät vì moïi ngöôøi thuyeát phaùp, giaùo hoùa hoï theo con ñöôøng

32. Haùn: Thaàn thoï ; No.1(2), Phaät ngoài döôùi goác caây Ba-laêng-phaát (Paøli: Paøæala) ôû ngoaïi thaønh.

871 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I chaùnh, cuøng vôùi phaùp yeáu, khieán ai naáy ñeàu hoan hyû. Nhöõng ngöôøi nghe cuøng ñeán tröôùc ñaûnh leã nôi chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài lui ra. Baáy giôø Ñöùc Phaät ñi ñeán xoùm A-veä33, ngoài caïnh moät goác caây, duøng taâm thaàn dieäu cuøng maét ñaïo xem thaáy chö Thieân nôi coõi trôøi ñang sai khieán hieàn thaàn lo baûo veä vuøng ñaát naøy. Hieàn giaû A-nan töø choã ngoài thieàn ñöùng daäy, cuùi laïy Ñöùc Phaät roài ñöùng qua moät beân. Ñöùc Phaät hoûi Hieàn giaû A-nan: “Ai lo lieäu coâng vieäc xaây caát thaønh quaùch nôi Ba-lieân-phaát naøy?” Thöa: “Ñoù laø do ñaïi thaàn Vuõ-xaù cuûa nöôùc Ma-kieät xaây caát, nhaèm ngaên chaën söï xaâm phaïm cuûa nöôùc Vieät-kyø.” Ñöùc Phaät daïy: “Laønh thay! Laønh thay! Vuõ-xaù laø vò quan hieàn môùi bieát lo tính nhö vaäy. Ta thaáy caùc vò trôøi thaàn dieäu ôû coõi trôøi Ñao-lôïi cuøng nhau hoä trì ñaát naøy. Ñaát ñai naøo ñöôïc Thieân thaàn baûo veä, thì ñaõ an oån maø laïi sang quyùù. Laïi nöõa, cuoäc ñaát naøy naèm trong phaïm vi gaàn guõi vôùi coõi trôøi. Vò thaàn chuû ñaát naøy laø Nhaân YÙ34 luoân hoä trì nöôùc naøy ñöôïc toàn taïi laâu daøi vaø caøng taêng tröôûng hôn nöõa. Chaéc chaén xöù naøy coù nhieàu baäc Thaùnh hieàn, nhaân trí, haøo kieät hôn caùc nöôùc khaùc, cho neân cuõng khoâng theå phaù hoaïi ñöôïc. Thaønh naøy veà laâu sau, nhö khi muoán phaù hoaïi phaûi coù ba nguyeân nhaân: Moät, löûa lôùn. Hai, nöôùc lôùn. Ba, ngöôøi trong nöôùc vaø beân ngoaøi cuøng aâm möu vôùi nhau thì môùi coù theå phaù hoaïi ñöôïc.” Vuõ-xaù nghe Ñöùc Phaät cuøng chuùng ñeä töû ñi ñeán nôi ñaây, lieàn nöông oai cuûa vua, söûa soaïn naêm traêm coã xe, ra khoûi thaønh nhaèm ñeán yeát kieán, cuùng döôøng Ñöùc Phaät. Khi tôùi nôi, Vuõ-xaù lieàn xuoáng xe, ñi boä vaøo cöûa cuûa khu vöôøn, troâng thaáy Phaät hoan hyû, saéc dieän khieâm cung, töø toán, khí saéc ñaùng toân quyù, Vuõ-xaù lieàn vaùi chaøo ñuùng leã nghi roài ñöùng qua moät beân. Ñöùc Phaät giaûng noùi phaùp cho oâng nghe, giaùo hoùa theo neûo chaùnh, cuøng vôùi nhieàu phaùp yeáu. OÂng Vuõ-xaù vui möøng, beøn rôøi khoûi choã ngoài maø baïch raèng: “Con muoán daâng cuùng moät böõa aên nhoû35, cuùi mong Ngaøi cuøng Thaùnh chuùng ñoàng haï coá.”

33.

A-veä tuï . Khoâng roõ ñòa danh naøy.

34.

Nhaân yù (?)

35.

Nguyeân Haùn: vi thöïc .

Ñöùc Phaät lieàn im laëng nhaän lôøi. OÂng lieàn ñöùng daäy ñaûnh leã Ñöùc Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài trôû veà. Ñaïi thaàn trôû veà nhaø roài, suoát caû ñeâm lo saém ñuû caùc thöù ñoà aên thöùc uoáng ngon, boå, laïi söûa sang phoøng oác, beân trong ñaët gheá ngoài. Saùng sôùm, oâng ñi ñeán baïch Ñöùc Phaät: “Trai phaïn ñaõ chuaån bò xong, cuùi mong Ñöùc Phaät bieát cho.”

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.